

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง การขออายัดเงินค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา
ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทน
และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔

กระทรวงยุติธรรม ได้มีหนังสือ ที่ ยธ ๐๔๐๖/๓๔๔๕ ลงวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า สำนักงานบังคับคดีจังหวัด อุบลราชธานีได้แจ้งขออายัดเงินค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา ซึ่งนางฉวีวรรณ ชิดโชติ หรือ ชินโชติ จำเลยที่ ๑ มีสิทธิจะได้รับตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ โดยให้ผู้อำนวยการสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาจัดส่งเงินตามที่อายัดไปยังสำนักงานบังคับคดี จังหวัดอุบลราชธานีภายในเวลา ๑๕ วัน นับแต่วันที่จำเลยมีสิทธิได้รับ

กระทรวงยุติธรรมมีความเห็นว่า มาตรา ๒๔๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ ได้กำหนดให้จำเลยที่มีสิทธิได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายต้องเป็นไปตามเงื่อนไขและวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ ทั้งนี้ โดยมีเจตนารมณ์แห่งกฎหมายเพื่อเป็นการบรรเทาและเยียวยาความเสียหายให้แก่จำเลย ซึ่งจำเลยมิได้มีสิทธิเรียกร้องโดยตรงหรือเป็นเจ้าของกรรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพแต่ประการใด แต่จำเลยมีสิทธิได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายต่อเมื่อเข้าหลักเกณฑ์ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้และคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาพิจารณาอนุมัติให้จ่ายค่าทดแทนได้เท่านั้น กระทรวงยุติธรรมจึงขอหารือว่า

๑. เงินค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายที่จ่ายให้แก่จำเลยในคดีอาญาตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดีตามกฎหมายหรือไม่

๒. หากเงินค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายที่จ่ายให้แก่จำเลยในคดีอาญาตามปัญหาข้อ ๑ อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี การแจ้งอายัดเงินไปยังสำนักงานบังคับคดีจังหวัด อุบลราชธานีจะต้องแจ้งต่อผู้ใด ระหว่างคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา หรือผู้อำนวยการสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๑) ได้พิจารณาข้อหาหรือของกระทรวงยุติธรรมและได้รับฟังคำชี้แจงข้อเท็จจริงจากผู้แทนกระทรวงยุติธรรม (สำนักงานปลัดกระทรวง กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ และกรมบังคับคดี) และสำนักงานศาลยุติธรรมแล้ว เห็นว่า คดีแพ่งจะสิ้นสุดต่อการบังคับคดีเสร็จสิ้นลง การที่เจ้าพนักงานบังคับคดีได้แจ้งขออายัดเงินค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายที่จำเลยมีสิทธิได้รับตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ ต่อสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญานั้น เป็นการดำเนินการตามมาตรา ๒๘๒^๑ ประกอบกับมาตรา ๓๑๐ ทวิ^๒ และมาตรา ๓๑๑^๓ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง กล่าวคือ ศาลที่มีคำพิพากษาได้ออกหมายบังคับคดีและให้เจ้าพนักงานบังคับคดีมีอำนาจอายัดสิทธิเรียกร้องของลูกหนี้ตามคำพิพากษาโดยให้ถือว่าคำสั่งอายัดของเจ้าพนักงานบังคับคดีเป็นคำสั่งอายัดของศาล หากสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญามีความเห็นว่า การสั่งอายัดเงินค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาดังกล่าวเป็นเหตุให้จำเลยต้องได้รับความเสียหายประการใด หรือไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ อย่างไร ก็ชอบที่จะปฏิเสธหรือโต้แย้งการอายัดเงินดังกล่าวโดยยื่นคำร้องต่อศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งในเรื่อง

^๑มาตรา ๒๘๒ ถ้าคำพิพากษาหรือคำสั่งใดกำหนดให้ชำระเงินจำนวนหนึ่ง ภายใต้บังคับแห่งบทบัญญัติห้ามมาตราต่อไปนี้ เจ้าพนักงานบังคับคดีย่อมมีอำนาจที่จะรวบรวมเงินให้พอชำระตามคำพิพากษาหรือคำสั่งโดยวิธียึดหรืออายัด และขายทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษตามบทบัญญัติในลักษณะนี้ คือ

ฯลฯ

ฯลฯ

(๓) โดยวิธีอายัดเงินที่บุคคลภายนอกจะต้องชำระให้แก่ลูกหนี้ตามคำพิพากษาในภายหลังแล้วเรียกเก็บตามนั้น ในกรณีเช่นว่านี้ เจ้าพนักงานบังคับคดีมีอำนาจที่จะยึดบรรดาเอกสารทั้งปวงที่ให้สิทธิแก่ลูกหนี้ตามคำพิพากษาในอันที่จะได้รับชำระเงินเช่นว่านั้น

ฯลฯ

ฯลฯ

^๒ มาตรา ๓๑๐ ทวิ ถ้าลูกหนี้ตามคำพิพากษามีสิทธิเรียกร้องต่อบุคคลภายนอกให้ชำระเงินจำนวนหนึ่งหรือเรียกให้ส่งมอบสิ่งของนอกจากที่กำหนดไว้ในมาตรา ๓๑๐ ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีอายัดและจำหน่ายไปตามที่บัญญัติไว้ในห้ามมาตราต่อไปนี้

^๓ มาตรา ๓๑๑ สิทธิเรียกร้องซึ่งระบุไว้ในมาตรา ๓๑๐ ทวิ นั้น ให้อายัดได้โดยคำสั่งอายัดซึ่งศาลได้ออกให้ตามที่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาได้ยื่นคำขอโดยทำเป็นคำร้องฝ่ายเดียว และเจ้าหนี้ได้นำส่งให้แก่ลูกหนี้ตามคำพิพากษาและบุคคลซึ่งต้องรับผิดชอบเพื่อการชำระเงินหรือส่งมอบสิ่งของนั้น

เมื่อศาลเห็นสมควร ศาลอาจกำหนดไว้ในหมายบังคับคดีให้เจ้าพนักงานบังคับคดีมีอำนาจอายัดสิทธิเรียกร้องตามมาตรา ๓๑๐ ทวิ ก็ได้ ในกรณีเช่นว่านี้ ให้ถือว่าคำสั่งอายัดของเจ้าพนักงานบังคับคดีเป็นคำสั่งอายัดของศาล

คำสั่งอายัดนั้น อาจออกให้ได้ไม่ว่าหนี้ของบุคคลภายนอกนั้นจะมีข้อโต้แย้งหรือมีข้อจำกัดหรือเงื่อนไขหรือว่าได้กำหนดจำนวนไว้แน่นอนหรือไม่

คำสั่งนั้นต้องมีข้อห้ามลูกหนี้ตามคำพิพากษาให้งดเว้นการจำหน่ายสิทธิเรียกร้องตั้งแต่ขณะที่ได้ส่งคำสั่งนั้นให้ และมีข้อห้ามบุคคลภายนอกไม่ให้ชำระเงินหรือส่งมอบสิ่งของให้แก่ลูกหนี้ตามคำพิพากษาแต่ให้ชำระหรือส่งมอบให้แก่เจ้าพนักงานบังคับคดี ณ เวลาหรือภายในเวลาตามที่กำหนดไว้ในคำสั่ง

เกี่ยวกับการบังคับคดีนั้นได้ตามมาตรา ๓๑๒^๔ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งอันเป็นขั้นตอนของกระบวนการบังคับคดีแพ่งเพื่อปฏิบัติตามคำพิพากษาของศาล โดยศาลมีอำนาจที่จะสั่งเพิกถอนหรือแก้ไขคำสั่งของเจ้าพนักงานบังคับคดีตามที่ศาลเห็นสมควรตามมาตรา ๒๙๖^๕ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ดังนั้น ปัญหาที่ว่า เงินค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาอยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดีตามที่หารือมาหรือไม่นั้น จึงอยู่ในอำนาจของศาลยุติธรรมที่จะพิจารณาต่อไป

(ลงชื่อ) พรทิพย์ จาละ

(คุณพรทิพย์ จาละ)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มีนาคม ๒๕๕๘

^๔ มาตรา ๓๑๒ ถ้าบุคคลภายนอกที่ได้รับคำสั่งอายัดทรัพย์สินหรือโต้แย้งหนี้ที่เรียกร้องเอาแก่ตน ศาลอาจทำการไต่สวน และ (๑) ถ้าศาลเป็นที่พอใจว่าหนี้ที่เรียกร้องนั้นมีอยู่จริง ก็ให้มีคำสั่งให้บุคคลภายนอกปฏิบัติตามคำสั่งอายัด หรือ (๒) ถ้าศาลเห็นว่ารูปเรื่องจะทำให้เสร็จเด็ดขาดไม่ได้สะดวกโดยวิธีไต่สวน ก็ให้มีคำสั่งอย่างอื่นใดในอันที่จะให้เรื่องเสร็จเด็ดขาดไปได้ตามที่เห็นสมควร

ถ้าคำสั่งอายัดทรัพย์สินนั้นไม่มีการคัดค้าน หรือศาลได้มีคำสั่งรับรองดังกล่าวแล้ว และบุคคลภายนอกมิได้ปฏิบัติตามนั้น เจ้าพนักงานบังคับคดีอาจร้องขอให้ศาลออกหมายบังคับคดีแก่บุคคลภายนอกนั้น และดำเนินการไปเสมือนหนึ่งว่าบุคคลนั้นเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษา

ถ้าค่าแห่งสิทธิเรียกร้องซึ่งอายัดไว้นั้นต้องเสื่อมเสียไปเพราะความผิดของบุคคลภายนอกเนื่องจากการที่ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งศาลไม่ว่าด้วยประการใด ๆ บุคคลภายนอกเช่นว่านั้นต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาเพื่อความเสียหายใด ๆ ซึ่งเกิดขึ้นแก่เจ้าหนี้

^๕ มาตรา ๒๙๖ ในกรณีที่คำบังคับ หมายบังคับคดี หรือคำสั่งศาลในชั้นบังคับคดีฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติแห่งลักษณะนี้ เมื่อศาลเห็นสมควรไม่ว่าในเวลาใดก่อนการบังคับคดีได้เสร็จลง หรือเมื่อเจ้าพนักงานบังคับคดีรายงานต่อศาล หรือเมื่อเจ้าหนี้ตามคำพิพากษา ลูกหนี้ตามคำพิพากษา หรือบุคคลภายนอกผู้มีส่วนได้เสียในการบังคับคดีซึ่งต้องเสียหายเพราะเหตุดังกล่าวยื่นคำร้องต่อศาล ให้ศาลมีอำนาจที่จะสั่งเพิกถอนหรือแก้ไขคำบังคับ หมายบังคับคดี หรือคำสั่งดังกล่าวทั้งหมดหรือบางส่วน หรือมีคำสั่งอย่างใดตามที่ศาลเห็นสมควร